

เขาทำอะไรกันโน้ในเครือข่าย คุณค่าข้าวหอมมะลิ สหกรณ์ไทย

กระบวนการสร้างเครือข่าย เป็นนวัตกรรม การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่ได้ผสมผสานเอาเรื่อง คุณค่าสหกรณ์ เชื่อมร้อยผู้คน ผ่านองค์กร สร้างเครือข่าย ด้วยกระบวนการบริหารจัดการเชิงรุก ที่จะก่อให้เกิด การบูรณาการความร่วมมือในแนวราบ (Horizontal integration) ที่มีกลไกความเชื่อมโยงและจัดระเบียบ ความสัมพันธ์อย่างเหมาะสมบนความสมัครใจ โดยต่าง ฝ่ายต่างวางแผนและทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคม วิชาการ สัมมนาการ สวัสดิการ ซึ่งเป็นเรื่องของการ ประกอบอาชีพ และวิถีชีวิตของคนในชุมชนซึ่งจะก่อให้เกิด ความสุขร่วมกันอย่างยั่งยืน

จากการดำเนินงานชุดโครงการวิจัยและพัฒนา การขับเคลื่อนขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัด โดย รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการ ด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในการเสริมสร้าง เครือข่ายพันธมิตรระหว่างกลุ่ม/องค์กรประชาชน และ สหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัดทั่วประเทศ และหนุนเสริม การพัฒนาศักยภาพ/ขีดความสามารถของคนและ องค์กร เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาความยากจนในพื้นที่ 36 จังหวัดของโครงการ โดยเน้นที่ขบวนการสหกรณ์ ผลที่ได้จากการดำเนินงานของชุดโครงการนี้ประการหนึ่ง คือ ชุดความรู้ "เครือข่ายคุณค่า" ซึ่งเป็นกรอบคิด

สำคัญในการสร้างตัวแบบการสร้างเครือข่ายคุณค่า หรือ ที่เรียกว่า "ผูกเสี่ยว สร้างเกลอ" ชุดความรู้นี้ได้ถูกนำไป กำหนดเป็นยุทธศาสตร์หลักในแผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2550-2554) ซึ่งเป็นแผนแม่บทใน การพัฒนาการสหกรณ์ระดับชาติ โดยวิสัยทัศน์ของ แผน พัฒนาการสหกรณ์ ได้กำหนดไว้ว่า "มุ่งสร้าง ระบบสหกรณ์ที่มีคุณค่าเพื่อนำพาไปสู่สังคมอยู่เย็น เป็นสุข" โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์สำคัญเพื่อการ บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าวไว้ 5 ประการสำหรับในยุทธศาสตร์ ที่ 4 ได้กำหนดให้มีการพัฒนาระบบเครือข่ายความร่วมมือ ในการเชื่อมร้อยห่วงโซ่อุปทาน และประโยชน์สู่สมาชิก และสังคมอย่างเที่ยงธรรม โดยมีแผนงานการส่งเสริม การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่าแก่สหกรณ์ เป็นแผนงาน สำคัญที่ประกอบด้วยโครงการต่างๆ ภายใต้กรอบเวลา ปี 2550-2554 ที่กำหนดให้สหกรณ์ในระดับต่างๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ หลักในการดำเนินการเพื่อการบรรลุวิสัยทัศน์ของแผนฯ ในปี 2554 (จุฑาทิพย์ ภัทราวาท)

ครั้งนี้ผู้เรียบเรียงได้มีโอกาสสัมภาษณ์คุณ นุญเกิด ภาวนนท์ ผู้ทุ่มเทให้กับงานสหกรณ์มานาน ถึง 30 ปี ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้จัดการสหกรณ์การ เกษตร เกษตรวิสัย จำกัด จังหวัดร้อยเอ็ด ครั้งนี้เธอมา ประชุมกับเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม ที่ผ่านมา พร้อมกับผู้นำสหกรณ์อีก 15 แห่ง เราเริ่มต้น ด้วยการคุยแบบไม่เร่งรีบนั่งคุยตามตำรับของผู้มีงานมาก ทั้งสองคน รอยยิ้มบนใบหน้าของเธอได้กล่าวถึงสำคัญ ของเรื่องนี้ว่า

ที่ต้องการให้สื่อถึงคุณค่าของข้าวแต่ละเม็ด นั้นมีที่มาที่ไปอย่างไร เนื่องจากการปลูกข้าวของเรานั้น มีความผูกพันกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของผู้คนมา อย่างยาวนาน เรามีความรู้สึกเหมือนกำลังอยู่กับ

กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่า
เป็นวัตรกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน
ที่ตอบสนองสานเอาเรื่องคุณค่าสหกรณ์
เรียงร้อยสู่คนผ่านองค์กร
สร้างเครือข่ายด้วยกระบวนการบริหารจัดการ
เชิงรุกที่จะก่อให้เกิดการบูรณาการ
ความร่วมมือในแนวราบ

พระแม่โพสพ เมื่อครั้งเราได้เริ่มสู่ฤดูการทำนาถึง การเก็บเกี่ยว การนำเข้ายุ้งฉาง จนถึงการนำออกมาขาย ดังนั้น คุณธรรมประจำใจต่างๆ ที่เกิดขึ้นในวิถีของเราเกิด จากแรงบันดาลใจ จากจิตใจที่ดีของสมาชิกทุกคน โดยมิได้หวังสิ่งตอบแทนอื่นใดเลย ดังนั้นการรวมตัวกัน เป็นสหกรณ์ก็ดี สมาชิกก็ดี บทบาทของเราขอเป็นเพียง แม่ค้าเพื่อชวมนาเท่านั้น เป็นการช่วยเหลือสังคมอีกทาง- หนึ่ง ความรู้ต่างๆ ที่ได้รับจากสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ นั้น มีความสำคัญมากเพราะจะก่อให้เกิดเป็นเครือข่าย- คุณค่า ด้วยความสามัคคีและเอื้ออาทรต่อกันได้ในที่สุด

พื้มองว่าหากปัจจุบันไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ เลย ในอนาคตสิ่งที่น่าเป็นห่วงคือสหกรณ์ขนาดเล็ก คงจะเริ่มปิดกิจการไป ปิดตัวไปอีกมาก และเราก็จะพูด เหมือนเดิมว่า สหกรณ์ไม่มีการพัฒนา ดังเช่นที่ได้ยินกันอยู่ในอดีต พื้มองว่า การตั้งมั่นต่อการทำความดี เกื้อกูลกัน มีการทำงานเป็นระบบ รวมถึงการมีจิตวิญญาณใน การเป็นสหกรณ์แท้ โดยมีความซื่อสัตย์เป็นที่ตั้งนั้น เมื่อมีเครือข่ายเชื่อมโยงจะเป็นสิ่งที่สำคัญมากใน ปัจจุบัน เพราะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การมีเครือข่ายจะเป็นแรงหนุนเสริมเพื่อการดำเนินงาน

ที่ดีต่อไปได้ไม่ยาก ทั้งนี้เครือข่ายคุณค่าจะยั่งยืนได้ ควรเกิดจาก การเริ่มต้นที่ดี การมีแผนกลยุทธ์โดยมองถึง การที่สมาชิกมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นเป็นหลัก

ถ้าหากเปรียบเทียบประเทศไทยคือต้นไม้แล้ว รากแก้วของประเทศไทยคือสมาชิกสหกรณ์นั่นเอง เพราะว่าประชากรของไทยเราเป็นสมาชิกมากกว่า 8 ล้านคน ดังนั้นหากรากแก้วแข็งแรงดี การเติบโต ของต้นไม้ก็จะดี ส่วนบู่ยี่ชั้นดี ก็น่าจะเป็นชุดความรู้ ต่างๆ ที่ได้รับจากสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์รวมถึง องค์ความรู้ที่เกิด จากแหล่งข้อมูลอื่นๆ สำหรับเมล็ดพันธุ์ ที่ดินนั้นก็ย่อมเกิดจากต้นไม้ที่งดงามและแข็งแรงเช่นกัน นะ ในอนาคตจึงเป็นเรื่องที่ทำนายสำหรับคนรุ่นใหม่ ในขบวนการสหกรณ์

สำหรับการเข้าร่วมประชุมในเวทีแลกเปลี่ยน- เรียนรู้ครั้งนี้นั้น ประกอบด้วยสหกรณ์การเกษตรแถบ พื้นที่จังหวัดภาคอีสานซึ่งผลิตข้าวหอมมะลิจำนวน 15 แห่ง พื้มองว่าการที่สหกรณ์เกิดมานานมากถึง 90 กว่าปี แล้วนั้น สิ่งที่จะทำให้เกิดคุณค่าแท้จริงในวันนี้ นั้น จะต้องเป็นแนวคิดใหม่แน่ เนื่องจากวันเวลาที่ผ่านไป ได้ทำให้เรามีบทเรียนขึ้นหลายครั้งหลายครา แต่หากการทำในสิ่งที่เหมือนเดิมน่าจะเป็นการเสี่ยงต่อ ความยั่งยืนของสหกรณ์นะ และในการเรียนรู้ในเวที วันนี้จะเป็นโอกาสใหม่ที่จะทำให้เกิดการพัฒนาของ ขบวนการสหกรณ์ไทยในเรื่องข้าวหอมมะลิ โดยเฉพาะ ในช่วงที่ข้อมูลข่าวสารได้มีการสื่อสารได้อย่างรวดเร็ว เช่นทุกวันนี้

นอกจากนั้นพื้ยังพบว่าประโยชน์ของการจัด เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นั้น การหาทางออกหรือแนวทาง ปฏิบัติร่วมกันของการแก้ไขปัญหาเป็นสิ่งที่ดี โดยมีทั้ง ผู้เชี่ยวชาญ เช่น ด้านการพัฒนาเมล็ดพันธุ์ เนื่องจาก ปัญหาเดิมคือเมล็ดพันธุ์ที่ผสมภูมุนั้นหายากหรือมีราคา แพงมาก แต่ในเวทีที่พบว่ายังมีโอกาสสำหรับการพัฒนา เพื่อแก้ปัญหาที่ต้นเหตุและเอื้อประโยชน์แก่สมาชิก สหกรณ์ในเครือข่ายคุณค่า นอกจากนั้นคือ การที่สหกรณ์ มีคนรุ่นใหม่เข้ามาบริหารงานบางสหกรณ์นั้นเรียนจบ ทางด้านบริหารธุรกิจในระดับปริญญาโทก็มี คนรุ่นใหม่

เรามีสถาบันวิชาการ
ด้านสหกรณ์ มก. เป็นพี่เลี้ยงใน
การให้ความรู้ด้านวิชาการที่ถูกต้อง ซึ่งจะได้นำ
ไปใช้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนา
สหกรณ์ของเรา สหกรณ์เครือข่าย
โดยเฉพาะด้านการเขียนแผนกลยุทธ์
ซึ่งถือว่าสำคัญมากต่อเรา

มีแนวคิดที่สำคัญต่อการพัฒนาตราสินค้านะ เพราะเขา
ได้เรียนมา หรือประเด็นของการมองเรื่องการพัฒนา
ด้านความรู้เราปฏิเสธไม่ได้ว่า อินเทอร์เน็ตได้เข้ามามี
บทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ พี่มองว่าสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น
ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดโอกาสในการพัฒนาและ
ขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดความสำเร็จต่อขบวนการสหกรณ์
ได้ เพราะเรามองเห็นถึงภาคีพันธมิตรที่ก่อตัวรวมกันนั้น
มีแนวคิดที่จะเปลี่ยนแปลงสหกรณ์เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์
ต่อสมาชิกสหกรณ์โดยแท้จริง ซึ่งเรามีสถาบันวิชาการ
ด้านสหกรณ์ มก. เป็นพี่เลี้ยงในการให้ความรู้ด้านวิชาการ
ที่ถูกต้อง ซึ่งจะได้นำไปใช้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์
ต่อการพัฒนาสหกรณ์ของเรา สหกรณ์เครือข่าย
โดยเฉพาะด้านการเขียนแผนกลยุทธ์ ซึ่งถือว่าสำคัญมาก
ต่อเรา

ก่อนจะติดตามตอนต่อไปในฉบับหน้าพี่ขอ
ฝากทิ้งท้ายไว้สำหรับผู้อ่านว่า เครือข่ายคุณค่านั้น
เสมือนเป็นเพื่อนที่ร่วมเดินทางกันไป ทั้งเมื่อ
ยามฝนตก แดดออกซึ่งมีจุดมุ่งหมายเดียวกันนั้นคือการ
พัฒนา เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์กับสมาชิกที่แท้จริง

ผู้เรียบเรียง กมล